

verssel vívok, tán egy kettősponttal, / Egy írásjelben rejlő hatalommal: / Hova helyezzem: oda vagy ide? / Tán tőle dobban a versem szíve.“

A keresztény valláserkölcsei fogalomalkotás sohasem mellőzheti a pontosságot, és a hangsúlytalanságot sem engedheti meg. Itt meg kell maradnia a jézusi hangsúlynak. Itt nem szabad alkalmat adni a kétértelműsége. Itt az erőszak, a kegyetlen vagy kegyes csalás nem állhat a lélek szolgálatában. Kibicsaklás volt az is, amikor kitalálták, hogy „a cél szentesíti az eszközt“. Torzszülöttje volt a keresztény gyakorlatnak a világi uralomra törés is. Ha keresztények vagyunk, a jézusi alapon kell maradnunk: hit és szeretet alapján. Úgy, ahogy Péter levelében is áll: „hitetekben mutassatok igaz emberséget, az igaz emberségben ismeretet, az ismeretben önuralmat, az önuralomban állhatatosságot, az állhatatosságban kegyességet, a kegyességben testvéri szeretetet, a testvéri szeretetben pedig minden ember iránti szeretetet“ (2Pt 1, 5—7).

Mivel a keresztény vallás sok felekezetből áll, szükséges kihangsúlyozni: kötelesek vagyunk egymást, mint testvérek szeretni. Másképp nem ismerhetik meg rólunk, hogy Jézus tanítványai vagyunk. Gyermekkoromban a szívembe írták „A három pillangó“ jelképes meséjét, és én is igyekeztem az én híveim szívébe mélyen beírni annak szellemét. A más-más színű pillangók nem hagyták el egymást a zivatarban, összetartottak testvéri szeretetben, külön érdekeik, a csábítások és kísértések ellenére is, és az Isten derűs napfényt hozott rájuk. Higgyünk felekezeti felfogásunk szerint, de a hangsúly mindig a szereteten legyen.

Így vagyunk emberségesek. Ez a keresztény emberszeretet. Mert „épületet, időt és értékállót egyedül a szeretet tégláiból és mészhabarcsából lehet építeni.“ Ámen.

KEDEI MÓZES

A HALÁLBA MENŐK AZ ÉLŐKET TANÍTJÁK

Mk 15,39

Jézus keresztre feszítését arra a római századosra bízta, akinek még a nevét sem közlik az evangéliumok, pedig jó volna őt közelebbről megismerni. A hatalom embere, Róma képviselője, a kapott parancsot feltétel nélkül teljesítette. A keresztre feszítés nem volt új előtte, mert abban az időben a római uralom elleni lázadókat ezzel a halállal büntették.

Vajon mire gondolhatott, amikor megkapta a parancsot? Semmi többre, mint arra, hogy ez is egy parancs, amit végre kell hajtani határozottan, közömbösen. A főpapok és Pilátus előtt Jézusból az ártatlan emberek nyugalma áradt. Ilyenkor a rendfenntartó erők előre elkészülnek arra, hogy a halálraítélt önkívületi állapotba esik, átkozódik és szitkozódik, hogy aztán hirtelen a másik végletbe essék és bírától kegyel-

met könyörögjön. De nem ez következett be; Jézus bírái előtt is megtartotta nyugalmát, emberi méltóságát.

A Golgota tetején a főpapoktól és az írástudóktól felbujtatott tömeg őrjöng és ünnepel. A tömeg fölé áldozatával felmagasodik a kereszt. Nincs egy biztató tekintet, amelybe Jézus belekapaszkodhatna. A szenvedések megtörik, keserűen szakad fel belőle a kiáltás: „En Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Az ember kiált fel benne, a szenvedő ember, akit embertársai nem tudtak elviselni, mert jobb, több és igazabb volt mint ők. Mint ahogy éjjeli mennydörgéskor hirtelen megvilágosodik a táj, úgy világosodott meg Jézusban egy pillanatra egész élete. Ha elgondolta, hogy egész lelkét, szívét az embereknek adta és viszonzásul mit kapott érte, ha lenézett a keresztről a kárörömtől megrészegedett tömegre, — végtelen szomorúság töltötte be a lelkét. De kétségbeesése nem tart sokáig, Istent kereső és érző lelki visszanyeri nyugalmát, most már örökre.

A római százados tanúja volt egy ártatlan ember szenvedésének és tragikus halálának. A katonák keménységhez szokott emberek, de a páncél alatt ők is érző szívet hordanak. Jézus szenvedése és halála egész lényében megrendítette a századost, valami nagy belső lelki földrengés ment végbe benne. Benne is az a lelki folyamat játszódott le, ami az ártatlan emberek kivégzésekor szokott végbe menni az igazságra fogékony szemtanúknak. Megrendítő, ahogy ott áll levett sisakkal, ő (az idegen uralom képviselője, Róma követe), a kivégzésért felelős százados, s halkán, csendesen kimondja a nagy felismerést: „Bizony ez az ember Isten fia volt.“

Ennyit tudunk, ennyi van róla feljegyezve az evangéliumokban. Hogy később mi lett vele nem tudjuk. Ha már eljutott a felismerésig, később minden bizonnal érdeklődött Jézus tanításai után is. Rómába egy új ember indult vissza, akit egy haldokló győzött meg a maga igazáról.

István diakónus megkövezésekor a kövezők ruháira egy Saul nevű ifjú vigyázott, aki Tarzusban született, szigorú zsidó előírások szerint nevelkedett, mint „farizeus és farizeusok fia“. Mint buzgó, fanatikus farizeus, Jézus követőinek ellensége, sőt kérlelhetetlen üldözője lett. István „erővel telve“ hirdette a nép között Jézus eszméit. Ellenségei nem tudtak szembe szállni azzal a „lélekkel, amellyel beszélt“. És itt valami olyan történik, ami nagyon sokszor megismétlődött a történelemben; ha nem lehet legyőzni józan érvekkel, le lehet győzni hatalommal és csalással. Hamis tanúkat állítottak, akik azzal vádolták Istvánt, hogy „hallottuk, amikor káromolta Mózeset és Istent“, és „ez az ember állandóan a szent hely és a törvény ellen beszél“. Ezután következett István védőbeszéde, amely vádirat a főpapok, a nép hatalmasai ellen: „A próféták közül melyiket nem üldözték a ti atyáitok? Meg is ölték azokat, akik előre hirdették az Igaznak eljövetelét. Most pedig az ő árulóivá és gyilkosaivá lettetek.“ Az ítélet: megkövezés a városon kívül. István a rázuduló kövek alatt is bizonyosságot tesz Jézusról: „Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet“. Azután térdre esett és hangosan felkiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!“

Saul egyetértett István kivégzésével, sőt házról házra járt, férfiakat és nőket hurcolt el és börtönbe vetette: „Fenyegetéstől és öldökléstől“ lihegve megy Damaszkuszba, hogy Jézus követőit megkötözve Jeruzsá-

lembe vigye. És itt a damaszkuszi úton az István megkövezésébe beleegyező, a keresztényeket üldöző és börtönbe vető Saulból Pál lesz, a legyőzhetetlen, megfélemlíthetetlen, rajongó Pál apostol. Mi csak az eredményt látjuk, azt, hogy a damaszkuszi úton új ember születik, a lélek belső megrendülése, vívódása, forrongása rejtve van szemeink elől. Pál apostol damaszkuszi útja minden bizonnyal ott kezdődött, amikor látta, hogy hogyan halt meg István. A halálba menők az élőket tanítják: így igaz; a halálba menő István Pált Jézushoz vezet.

Az emberi élet útja nem mindig egyenes, sokszor tele van bukásokkal, vargabetűkkel, zsákutcákkal. A helyes életút megtalálása, a tiszta, nemes emberi élet megélése, Jézus tanítványának lenni nem könnyű, de nem is lehetetlen. Fejlődésben, növekedésben levő emberek vagyunk, ezért életünk nem mentes a tévedésektől, a rossz cselekedetektől, a téves állásfoglalásoktól. Ha őszintén megvizsgáljuk életünket, rájövünk arra, hogy benne vannak olyan szakaszok, szavak, cselekedetek, amelyekre nem szívesen emlékezünk, mert nem azt tettük, amit kellett volna, nem ott állottunk, ahol kellett volna.

Ezt az igazságot ismerte fel a római százados a kereszt alatt és Pál a damaszkuszi úton. Ezt felismerni és ennek megfelelően új életet kezdeni nagy lelki erőre van szükség. E két példa is igazolja, hogy Isten felé és önmagunk jobbik énjé felé az út nincs piros jellel lezárva, hanem mindig nyitva van és várja, hogy rálépünk a megváltozás őszinte szándékával.

Minket a római századostól és Pál apostoltól két évezred választ el és mégis felteszem a kérdést: ha mi lettünk volna ott a kereszt alatt, mit szoltunk volna? Ha ott lettünk volna István megkövezésénél, el tudtuk volna-e nézni egy ártatlan ember kivégzését, közömbösen, szenvtelenül? Kinek a pártjára állottunk volna? Hallom a választ, hogy a kérdések feltehetőek, de nem időszerűek, mert az élet azonos esetekkel többé nem szolgál. Számunkra nem mindegy, hogy életünkkel a választ hogyan adjuk meg, mert értéke, nyugalma és békessége függ tőle. Ámen.

HAZAFELÉ

Lk 15,24

„Egy embernek volt két fia“ — így indítja Jézus egyik legszebb, legmélyebb példázatát. Kevés a szó, amellyel a hallgatósághoz szól, de éppen olyan sokatmondó, jelentőségében szívünkbe markoló. A szavakban drámai erő sűrűsödik; bennük és általuk megjelenik a tékozló fiú élete. „Add ki nekem a vagyon rám eső részét“!

Az otthon megszokottá lett számára, ismeretlen vidékek, emberek, távoli fények után vágyott. Ifjúi hévvel dobta magát a mozgalmas, lázas, ismeretlen életbe.

„Eltékozolta vagyonát“. Életének gyertyáját mindkét végén gyúj-